

BIZOTTSÁG

A BIZOTTSÁG HATÁROZATA

(2002. december 17.)

az EK-Szerződés 81. cikke és az EGT-megállapodás 53. cikke szerinti, az SGL Carbon AG, a Le Carbone-Lorraine SA, az Ibiden Co., Ltd, a Tokai Carbon Co., Ltd, a Toyo Tanso Co., Ltd, a GrafTech International, Ltd, az NSCC Techno Carbon Co., Ltd, a Nippon Steel Chemical Co., Ltd, az Intech EDM BV és az Intech EDM AG ellen folyó eljárásról

(a C.37.667 számú ügy – Speciális grafitból készült termékek)

(az értesítés a C(2002) 5083. számú dokumentummal történt)

(csak az angol, francia, német és holland szöveg hiteles)

(2006/460/EK)

2002. december 17-én a Bizottság az EK-Szerződés 81. cikke és az EGT-megállapodás 53. cikke szerinti eljárással kapcsolatban határozatot fogadott el. Az 1/2003/EK rendelet⁽¹⁾ 30. cikkének rendelkezéseivel összhangban a Bizottság közzéteszi a felek nevét és a határozat fő tartalmát, tekintetbe véve a vállalkozások üzleti érdekeinek védelmére vonatkozó jogos érdekét. A határozat teljes szövegének nem bizalmas változata az ügy hiteles nyelvein és a Bizottság munkanyelvein megtalálható a Versenypolitikai Főigazgatóság honlapján (http://ec.europa.eu/comm/competition/index_en.html).

1. A JOGSÉRTÉS ÖSSZEFOGLALÁSA

1.1. Címzettek

(1) Ennek a határozatnak a következő vállalatok a címzettjei:

Az izosztatikus speciális grafitból készült termékek piacát érintő kartell:

- GrafTech International, Ltd,
- SGL Carbon AG,
- Le Carbone-Lorraine SA,
- Ibiden Co., Ltd,
- Tokai Carbon Co., Ltd,
- Toyo Tanso Co., Ltd.,
- Nippon Steel Chemical Co., Ltd/NSCC Techno Carbon Co., Ltd,
- Intech EDM BV/Intech EDM AG.

Az extrudált speciális grafitból készült termékek piacát érintő kartell:

- SGL Carbon AG,
- GrafTech International, Ltd.

1.2. A jogsértés természete

(2) Az ügyben az izosztatikus és az extrudált speciális grafitból készült termékek előállítói közül két kartell érintett. A Bizottság bizonyítékokat gyűjtött össze arról, hogy 1993 júliusától 1998 februárjáig az izosztatikus termékeket előállító kartellben, illetve 1993 februárjától 1996 novemberéig az extrudált termékeket előállító kartellben az érintettek megállapodtak a termékekre vonatkozó irányárakról, továbbá információt cseréltek az értékesített mennyiséget és egyéb kereskedelmi kérdéseket illetően. A két kartell tevékenysége az egész világra kiterjedt. A határozat a Közösségen, illetve 1994. január 1-je óta az EGT-n belüli jogsértésekkel foglalkozik.

(3) Mindkét jogsértés a fent említett címzetteknek az EK-Szerződés 81. cikke (1) bekezdésével (1986. februártól), illetve az EGT-megállapodás 53. cikkével (1994. januártól) ellentétes, az egész EGT-re kiterjedő olyan megállapodásokban és/vagy összehangolt magatartásban való részvételére vonatkozik, melyek segítségével a termékek tekintetében irányárakban, áremelésekben állapodtak meg; információt cseréltek az értékesített mennyiséget és egyéb kereskedelmi kérdéseket illetően, továbbá felügyelték és végrehajtották megállapodásaikat. Az izosztatikus termékek piacát érintő megállapodások a kereskedelmi feltételekre és – főként helyi szinten – a vásárlók alkalmi felosztására vonatkoztak.

⁽¹⁾ HL L 1., 2003.1.4., 1. o. A 411/2004/EK rendelettel (HL L 68., 2004.3.6., 1. o.) módosított rendelet.

1.3. Termék

- (4) A „speciális grafit” olyan általános kifejezés, melyet az iparban széles körben használnak különféle alkalmazásokra készített grafittermékek csoportjának megnevezésére. A speciális grafitból készült termékeket gyakran előállításuk módja szerint csoportosítják: izosztatikus sajtolás útján előállított izosztatikus grafit, amelyet szikraforgácsoló (EDM) elektródákban, folyamatos öntéshez használt kokillákban, melegsajtóláshoz használt szerszámokban, félvezetőkben használnak; és extrudálás útján előállított extrudált grafit, amelyet elektrolitoknál alkalmazott anódokban és katódokban, grafittegelyekben, és szinterelő tálcák, valamint tegelyek gyártásában használnak. Az eljárás tárgya a tömbként és darabolt tömbként készített izosztatikus és extrudált speciális grafit.

1.4. Előzmények és az eljárás eddigi lépései

- (5) 1997 júniusában a Bizottság a grafitelektróda-piacot érintő vizsgálatot kezdeményezett. A vizsgálat során az UCAR a Bizottsághoz fordult abból a célból, hogy a bírság kiszabásának mellőzéséről vagy a bírság összegének csökkentéséről szóló közlemény (továbbiakban: engedékenységi közlemény) értelmében kérelmet nyújtson be. A kérelem, melyet 1999. április 13-án nyújtottak be, a grafit elektródák piacával összefüggő speciális grafitból készült termékek piacán folyó állítólagos versenyellenes tevékenységekre vonatkozott.
- (6) Az UCAR által kibocsátott dokumentumok alapján a Bizottság a 17. rendelet⁽¹⁾ 11. cikke értelmében további információkra vonatkozó kérélmeket nyújtott be. A 2000 márciusában elküldött kérélmek címzettjei az SGL, az Intech, a POCO, az LCL, a Nippon Steel Corporation, az Ividen, a Tokai és a Toyo Tanso. A kérélmek a versenytársakkal való kapcsolat, az árak alakulása és a forgalommal kapcsolatos számadatok tekintetében részletes magyarázatot kértek. Egy második levélsorozatot 2000 júliusában küldtek ki a Nippon Carbon-nak, az NSCC-nek és a Schunk-nak. A vállalatok 2000. május és november között válaszoltak a tájékoztatást kérő levelekre.
- (7) A Bizottság 2001 szeptemberében és októberében további információkérést intézett a kifogás címzettjeihez. A válaszokat a 2001. október vége és 2001. december eleje közti időszak folyamán kapta meg.
- (8) A válaszok kézhezvételét követően a Bizottság 2001. november 22-én elküldte végső információkérését a fenti vállalkozásoknak, melyre 2001. decemberében kapott választ.
- (9) A Bizottság 2002. május 17-én kifogást küldött e határozat címzettjeinek. A Bizottság kifogására a felek elküldték írásos észrevételeiket. A Nippon Steel Chemical

Co., Ltd és az NSCC Techno Carbon Co., Ltd közös választ küldött. Az Intech EDM BV és az Intech EDM AG hasonlóképpen közös választ küldött a Bizottság észrevételeire.

- (10) A kifogásra küldött válaszok 2002. július 19. és 25. között érkeztek meg. Az Intech EDM AG-t és az Intech EDM BV-t kivéve minden vállalkozás elismerte a jogsértést. Alapjában véve a vállalkozások egyike sem vont a kétségbe a tényeket. 2002. szeptember 10-én szóbeli meghallgatásra került sor, mely során minden félnek lehetősége nyílt elmondani álláspontját.

2. BÍRSÁGOK

2.1. Alapösszeg

- (11) Bármely bírság összegének megállapításakor a Bizottságnak figyelembe kell venni minden kapcsolódó körülményt és különösen a jogsértés súlyosságát és időtartamát, mely két tényező konkrétan meghatározásra kerül a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdésében.

2.1.1. Súlyosság

- (12) Az iránymutatás értelmében a Bizottságnak számításba kell vennie i. a jogsértés természetét, ii. a piacra gyakorolt tényleges hatását és iii. az érintett földrajzi piac méretét.
- (13) Ezek a jogsértések főként árrögzítésből és a kereskedelmi információk cseréjéből álltak, amelyek jellegükénél fogva az EK-Szerződés 81. cikke (1) bekezdésének és az EGT-megállapodás 53. cikke (1) bekezdésének súlyos megszegését jelentik.
- (14) A gyártók, akik a szóban forgó időszak alatt az izosztatikus és extrudált speciális grafit világpiacának túlnyomó részét lefedték, nagy gonddal hajtották végre a kartell-megállapodásokat. Ezért azok tényleges hatása az EGT mindkét piacán érezhető.
- (15) A kartellek az egész közös piacra, illetve az EGT létrejöttét követően az egész EGT-re kiterjedtek. A közös piac minden része, később pedig az EGT területe is a befolyásuk alatt állt.
- (16) Tekintettel a vizsgálat tárgyát képező magatartás jellegére, az izosztatikus és extrudált termékek piacán kifejtett tényleges hatására és arra, hogy a jelenség a teljes közös piacra – majd létrehozását követően az EGT egészére – kiterjedt, a Bizottság megállapítja, hogy e határozattervezet címzettjei mindkét esetben igen súlyosan megsértették az EK-Szerződés 81. cikkének (1) bekezdését és az EGT-megállapodás 53. cikkének (1) bekezdését.

⁽¹⁾ HL 13., 1962.2.21., 204/62. o.

2.1.2. Megkülönböztetett bánásmód

- (17) Az igen súlyos jogsértés kategóriáján belül a lehetséges bírságok javasolt skálája lehetővé teszi, hogy különbözőképpen kezeljék a vállalatokat – figyelembe véve a jogsértő tényleges gazdasági képességét a verseny jelentős torzítására, valamint annak érdekében, hogy kellően elrettentő hatással járó mértékű bírságot szabjanak ki.
- (18) Mivel az ügy számos vállalatot érint, a bírság alapösszegeinek megállapításakor szükséges az egyes vállalkozások piaci súlyának, és ezzel kifejezve az egyes vállalkozások versenysértő magatartása tényleges hatásának figyelembevétele.
- (19) Az izosztatikus kartellre kivetendő bírság kiszámítása céljából a vállalatok öt kategóriára bontását javasoljuk világszintű termelési forgalmuk alapján. Az első kategóriába az SGL, a második kategóriába a Toyo Tanso, a harmadik kategóriába az LCL és a Tokai, a negyedik kategóriába az Ibiden és az NSC/NSCC, az ötödik kategóriába az UCAR és az Intech került.
- (20) Ami az extrudált speciális termékek piacán működő kartellrel illeti, az UCAR és az SGL e termék tekintetében hasonló mértékben van jelen a világpiacra. Ezért egyetlen közös kategóriába kerültek.

2.1.3. Időtartam

2.1.3.1. Izosztatikus speciális grafit termékek

- (21) Az SGL, az LCL, az Ibiden, a Tokai, a Toyo Tanso és az NSC/NSCC tevékenysége a Szerződés 81. cikkének (1) bekezdését 1993 júliusától 1998 februárjáig, az EGT-megállapodás 53. cikkének (1) bekezdését pedig 1994. január 1-től 1998 februárjáig sértette. Az UCAR ugyanazt a jogsértést 1996 februárjától 1997 májusáig követte el, az Intech pedig 1994 februárjától 1997 májusáig.
- (22) Következésképpen az SGL, az LCL, az Ibiden, a Tokai, a Toyo Tanso és az NSC/NSCC által elkövetett jogsértés négy éven és hat hónapon keresztül tartott, vagyis közepes időtartamúnak számít. A jogsértés súlyosságának függvényében meghatározott bírságok kezdő összege ezért 45 %-kal növekszik.
- (23) Az Intech által elkövetett közepes időtartamú jogsértés három éven és két hónapon keresztül tartott. A jogsértés

súlyosságának függvényében meghatározott bírság kezdő összege ezért 30 %-kal növekszik.

- (24) Az UCAR által elkövetett közepes időtartamú jogsértés egy éven és két hónapon keresztül tartott. A jogsértés súlyosságának függvényében meghatározott bírság kezdő összege ezért 10 %-kal növekszik.

2.1.3.2. Extrudált speciális grafit termékek

- (25) Az SGL és az UCAR 1993 februárjától 1996 novemberéig sértette meg a Szerződés 81. cikkének (1) bekezdését, az EGT-megállapodás 53. cikkének (1) bekezdését pedig 1994. január 1-től 1996 novemberéig, a jogsértés időtartama tehát három év és nyolc hónap – azaz közepes. A jogsértés súlyosságának függvényében meghatározott bírságok kezdő összege ezért mindkét vállalat esetében 35 %-kal növekszik.

2.2. Súlyosbító körülmények (A jogsértés irányítóként történő elkövetése)

- (26) Az SGL irányítóként és felbujtóként követte el a jogsértést az izosztatikus speciális termékek piacán. Az SGL nem vitatta a Bizottság erre vonatkozó megállapítását. Ez a súlyosbító körülmény indokolja az SGL-re az izosztatikus speciális termékek piacán elkövetett jogsértésekért kirótt bírság alapösszegének 50 %-kal történő növelését.
- (27) A Bizottság megállapítja továbbá, hogy az extrudált speciális termékek piacán nem azonosítható a jogsértés elkövetésében vezető szerep.

2.3. Enyhítő körülmények

- (28) A Bizottság úgy találja, hogy az izosztatikus termékek kartellében egyetlen enyhítő körülmény vehető figyelembe az Intech esetében, a kizárólag ezt a vállalkozást érintő speciális körülmények alapján. Az Intech izosztatikus kartellbe történő bevonása egyedülálló volt annyiban, hogy az többnyire az Ibiden utasítására történt abból a célból, hogy az európai és a helyi üléseken az Intech az Ibiden forgalmazójaként végrehajtsa a felsőbb szintű tárgyalásokon (melyeken az Ibiden részt vett, az Intech pedig nem) meghozott alapvető döntéseket. A Bizottság úgy látja, hogy ezek a különleges körülmények indokolják az Intech-re az izosztatikus speciális termékek piacán elkövetett jogsértésekért kirótt bírság alapösszegének 40 %-kal történő csökkentését.

2.4. Az engedékenységi közlemény alkalmazása

(29) E határozat címzettjei együttműködtek a Bizottsággal a vizsgálat különböző szakaszaiban azért, hogy a Bizottság engedékenységi közleménye alapján kedvező elbánásban részesüljenek. A határozattervezetben az engedékenységi közlemény alkalmazására az alábbi javaslatok születtek:

2.4.1. *A bírság kiszabásának mellőzése, illetve összegének igen jelentős csökkentése („B szakasz”: 75 %-tól 100 %-ig terjedő csökkentés)*

(30) A Bizottság elismeri, hogy az UCAR volt az első olyan vállalkozás, mely döntő bizonyítékkal szolgált az EGT-n belül az izosztatikus és extrudált speciális grafitból készült termékek iparát érintő nemzetközi kartell létezésére. A Bizottság azt is elismeri, hogy amikor az UCAR megkereste, nem indított vizsgálatot, és nem is rendelkezett elégséges információval ahhoz, hogy a jogsértések létezését megerősítse. Az UCAR, amikor a kartelleket leleplezte, ki is lépett azokból, és nem készített arra más vállalatokat, hogy részt vegyenek az említett kartellekben. Az UCAR ezért mindkét jogsértés esetén eleget tesz azoknak a feltételeknek, amelyek az engedékenységi közlemény B szakaszában kerültek meghatározásra. Ennek megfelelően a Bizottság az UCAR esetében 100 %-kal csökkentette azt a bírságot, amelyet máskülönben az egyes jogsértésekért kiszabtak volna rá.

2.4.2. *A pénzbírság lényeges csökkentése („C szakasz”: 50 %-tól 75 %-ig terjedő csökkentés)*

(31) Az izosztatikus vagy extrudált speciális termékek kartelljeiről szóló döntő információt a Bizottsághoz – az engedékenységi közlemény C szakaszának megfelelően – elsőként nem az SGL, az LCL, a Toyo Tanso, a Tokai, az Ividen, az NSC/NSCC vagy az Intech nyújtotta be. Ezért a fenti vállalkozások egyike sem teljesíti a fent említett C szakaszban meghatározott feltételeket.

2.4.3. *A pénzbírság jelentős csökkentése („D szakasz”: 10 %-tól 50 %-ig terjedő csökkentés)*

(32) Mielőtt a Bizottság elfogadta volna kifogását, az SGL, az LCL, az Ividen, a Tokai, a Toyo Tanso és az NSC/NSCC olyan információkkal és dokumentumokkal látta el a Bizottságot, melyek jelentős mértékben hozzájárultak a jogsértések létezésének megerősítéséhez. Egyikük sem vitatta továbbá alapjában véve azokat a tényeket, amelyekre a Bizottság a kifogásokkal kapcsolatos nyilatkozatát alapozta. A benyújtott információk és dokumentumok lehetővé tették a Bizottság számára a kartellek és bizonyos elemeik működésének alátámasztását és azonosítását.

(33) Mivel az engedékenységi közlemény értelmében minden együttműködésnek önkéntesnek kell lennie és különösenként bármely nyomozói hatóság tevékenységi körén kívül kell esnie, a Bizottság megállapítja, hogy a vállalkozások által benyújtott információk egy része valójában szerves részét képezte a Bizottság hivatalos információkérésére adott válaszaiknak. Ezért az engedékenységi közlemény értelmében a vállalkozások által rendelkezésre bocsátott információ csak annyiban tekinthető önkéntes együttműködésnek, amennyiben túllépi a 17. rendelet 11. cikke szerinti kötelezően nyújtandó információ kategóriáját.

(34) A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a fent említett dokumentumok a két piacot érintő kartell-megállapodások szervezeti struktúrájára vonatkozó részletes bizonyítékokat tartalmaztak és döntően hozzájárultak a jogsértések alapvető jellegének megállapításához és/vagy alátámasztásához. Az UCAR nyilatkozatával együtt ezek a dokumentumok alkotják azokat a fő forrásokat, melyeket a Bizottság bizonyítékként használt e határozat elkészítésekor.

(35) Továbbá a Bizottság megállapítja, hogy nem lehet különbséget tenni hozzáadott érték szempontjából a fent említett, az izosztatikus piacon végzett vizsgálatok során rendelkezésre bocsátott információk között, mivel minden információt a Bizottság hivatalos információkérésére, időben egymáshoz közel nyújtottak be, és mind ugyanolyan minőségű bizonyítékkal szolgált. Ezenfelül önmagában az információk egyike sem volt nélkülözhetetlen a Bizottság számára ahhoz, hogy megalapozza a jogsértéssel kapcsolatos kifogását a benyújtott bizonyítékok közötti alapvető átfedések miatt.

(36) Az Intech nem nyújtott be gyűlésekről szóló bizonyító jellegű dokumentumot a Bizottság információkérésére adott válaszában. Azonban alapvetően nem vitatta azokat a tényeket, amelyekre a Bizottság kifogásában található állításait alapozta.

(37) Az SGL, az LCL, az Ividen, a Tokai, a Toyo Tanso és az NSC/NSCC ezért teljesíti az engedékenységi közlemény D szakasza (2) bekezdésének első és második franciabekezdésében meghatározott feltételeket, így bírságuk 35 %-kal csökken. Az Intech teljesíti az engedékenységi közlemény D szakasza (2) bekezdésének második franciabekezdésében meghatározott feltételeket, így bírsága 10 %-kal csökken.

2.5. A bírságkiszabási iránymutatás 5. bekezdése b) pontja

(38) A bírságkiszabási iránymutatás 5. bekezdése b) pontjának megfelelően a Bizottság a bírságok megállapításakor köteles az adott eset körülményeitől függően bizonyos objektív tényezőket figyelembe venni.

2.5.1. *Fizetési képesség*

- (39) Az SGL és az NSC bizonyítékokkal támasztotta alá fizetési képességét. Mindkét vállalat különösen hangsúlyozta, hogy (*).
- (40) A bizonyíték megítélése érdekében a Bizottság részletes információkat kért a vállalatok pénzügyi helyzetéről. Miután megvizsgálta a vállalatok által 2002. november 20-án adott válaszokat, illetve az SGL további, 2002. november 8-án benyújtott anyagát, a Bizottság megállapítja, hogy ebben az esetben nem helyénvaló a bírságok összegének módosítása. Bár a két vállalat által rendelkezésre bocsátott pénzügyi adatok azt mutatják, hogy az SGL és az NSC [...], a vállalkozások [...] – mely főként az általános piaci helyzetnek tudható be – pusztán tényének figyelembe vétele, egyenértékű lenne jogosulatlan versenylőny biztosításával számukra.

2.5.2. *Egyéb tényezők*

- (41) Az SGL [...].
- (42) 2001. július 18-án a Bizottság az SGL-re 80,2 millió eurós bírságot szabott ki, amiért a vállalat részt vett a grafit elektródák területén létrejött kartellben, megszegve ezzel a Szerződés 81. cikkét.
- (43) Ebből következik, hogy az SGL egyrészt [...], másrészt a közelmúltban jelentős bírságot rótt rá a Bizottság. A Bizottság ezen különleges körülmények közt nem tartja szükségesnek a bírság teljes összegének kiszabását a hatékony elrettentés biztosításához.
- (44) A fenti két tényező fényében a Bizottság kijelenti, hogy ebben a különleges esetben a bírságot 33 %-kal csökkenti.

3. **HATÁROZAT**

- (45) Az alábbi vállalkozások megszegték a Szerződés 81. cikkének (1) bekezdését és az EGT-megállapodás 53. cikkének (1) bekezdését azáltal, hogy részt vettek a fent megjelölt időszakokban megállapodásokból és összehangolt magatartásból álló, a Közösség és az EGT piacainak izosztatikus speciális grafitból készült termékeire irányuló összetett tevékenységben:
1. A GrafTech International, Ltd, 1996. február – 1997. május;
  2. Az SGL Carbon AG, 1993. július – 1998. február;
  3. A Le Carbone-Lorraine SA, 1993. július – 1998. február;
  4. Az Ibiden Co., Ltd, 1993. július – 1998. február;
  5. A Tokai Carbon Co., Ltd, 1993. július – 1998. február;

6. A Toyo Tanso Co., Ltd, 1993. július – 1998. február;
  7. A Nippon Steel Chemical Co., Ltd és az NSCC Techno Carbon Co., Ltd, egyetemlegesen és külön-külön felelős, 1993. július – 1998. február;
  8. Az Intech EDM BV és az Intech EDM AG, egyetemlegesen és külön-külön felelős, 1994. február – 1997. május.
- (46) Az alábbi vállalkozások megszegték a Szerződés 81. cikkének (1) bekezdését és az EGT-megállapodás 53. cikkének (1) bekezdését azáltal, hogy részt vettek a fent megjelölt ideig megállapodásokból és összehangolt magatartásból álló, a Közösség és az EGT piacainak extrudált speciális grafitból készült termékeire irányuló összetett tevékenységben:
1. Az SGL Carbon AG, 1993. július – 1996. november;
  2. A GrafTech International, Ltd, 1993. február – 1996. november.
- (47) A fent felsorolt vállalkozások, amennyiben ezt még nem tették meg, kötelesek azonnal beszüntetni a jogsértést. Tartózkodniuk kell a fent említett bármilyen cselekedet vagy magatartás megismétlésétől, továbbá az olyan cselekedetektől és magatartástól, amelyeknek azonos vagy hasonló célja vagy hatása van.
- (48) A fent említett jogsértések az alábbi vállalatokra nézve a következő bírságokat vonják maguk után:
- a) GrafTech International, Ltd
    - Izosztatikus speciális grafit termékek: 0 euro,
    - Extrudált speciális grafit termékek: 0 euro;
  - b) SGL Carbon AG
    - Izosztatikus speciális grafit termékek: 18 940 000 euro,
    - Extrudált speciális grafit termékek: 8 810 000 euro;
  - c) Le Carbone-Lorraine SA: 6 970 000 euro;
  - d) Ibiden Co., Ltd.: 3 580 000 euro;
  - e) Tokai Carbon Co., Ltd.: 6 970 000 euro;
  - f) Toyo Tanso Co., Ltd: 10 790 000 euro;
  - g) Nippon Steel Chemical Co., Ltd és NSCC Techno Carbon Co., Ltd, egyetemlegesen és külön-külön felelős: 3 580 000 euro;
  - h) Intech EDM BV és Intech EDM AG, egyetemlegesen és külön-külön felelős: 980 000 euro.

(*) Ennek a szövegnek egyes részeit megszerkesztették annak biztosítására, hogy bizalmas információ ne kerüljön közzétételre; ezek a részek szögletes zárójelben szerepelnek, csillaggal megjelölve.